

Var olika varor och tjänster produceras och konsumeras samt hur varor transporteras. Hur människors försörjning och handelsmönster har förändrats över tid.

Hur jordens befolkning är fördelad över jordklotet samt orsaker till och konsekvenser av den ojämna befolkningsfördelningen. Migration och urbanisering och orsaker till och konsekvenser av detta.

Förekomst av och orsaker till fattigdom och ohälsa i olika delar av världen. Samband mellan fattigdom, ohälsa och faktorer som befolkningstäthet, klimat och naturresurser.

Ta reda på följande från kartboken: s.106

-Var odlas kaffe, te, kakao?

- I vilka klimatzoner växer ovanstående råvaror? s.103 jämför med s.106

-Varifrån importeras det till Sverige? s.106

-Vilka miljöaspekter finns när det gäller tex kaffe,te, kakao etc?
Vilken miljöpåverkan har odling, transporter etc?

-Är konsumtion av kaffe, kakao, te nödvändig för att överleva? Diskutera skriv svar motivera

-Fundera på: Vad händer i ett land där jorden används till att producera kakao,te,kaffe jordnötter men inte mat till den egna befolkningen?

Extra Fördjupning:

***Välj en råvara och fördjupa dig i! Redovisa i Book creator!

Exempel på frågor att svara på:

Var odlas råvaran? Från vilka länder världsdelar importeras varan till Sverige? Vilken påverkan på miljön finns? Varför är det bra att välja fairtrade? Vilka argument finns för att inte välja fairtrade?

(Film sli.se. Världens historia ” Pengar och plundra”)

<http://fairtrade.se> ne.se

Var källkritisk! Är källan trovärdig? Varför? Är källan partisk/opartisk? Vem/ Vilka ligger bakom källan?

<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/kakao>

Urbanisering, migration - film på sli.se "Migration"

Studera kartan med migrationströmmar s. 110 kartboken

Vilka stora migrationsströmmar har det varit genom historien? Från vilka vilka delar av världen har folk flyttat och var har de flyttat?

- Studera diagrammet om Immigrationen till USA s. 110 i kartboken
När emigrerade många svenskar till Nordamerika? Vad var orsaken?

- Läs texten om migration Se nästa sida

- Vilka olika typer av migration finns?

Att fundera på:

-Varför sker migration dvs varför folk från olika delar av världen. Diskutera skriv ner ex tex tillgång till mat, torra, arbetet, krig

-Vad innebär urbanisering(att människor flyttar från landsbygden till städerna? Vad händer med livsstil från jordbruk till arbete i stad vilka förhoppningar svårigheter finns?

-Vad är segregation? Vad menas med att en stad är segregerad?
Vilka problem möjligheter finns

- Varför väljer många att flytta från landsbygden till staden? I Sverige I andra delar av världen?
Vilka är fördelarna och nackdelarna med att bo i en stad eller att bo på landsbygden.

-Vad menas med tätort? Vad menas med glesbygd? hitta bilder kartor på detta

www.ne.se

migration

migration (latin *migratio* 'vandring', 'flyttning', av *mi'gro* 'vandra', 'flytta'), samlingsbegrepp för människors flyttning över olika avstånd. Människan har migrerat i alla tider och spritt ut sig mer än andra varelser på jorden tack vare sin överlägsna förmåga att klara av klimat, kommunikationer och födoanskaffning. I ett långt tidsperspektiv kan människans migration ses i fyra huvudfaser, ett mönster där självfallet många avvikelser finns.

Den första fasen innefattar en lång period av successiv utbredning och kolonisation av nya områden; här kan feniciers och grekers bosättningar i medelhavsområdet ses som relativt sentida exempel. I en andra fas dominerar migrationen från mindre utvecklade områden till ekonomiskt och socialt mer

framskridna, t.ex. de stora folkvandringarna, invasionerna av hunner och mongoler samt den stora inflyttningen till städer under medeltiden. En tredje fas kom efter de stora geografiska upptäckterna runt 1500 och innebar en ny våg av besittningstagande. Den fick särskilt stor omfattning efter den industriella revolutionen, då stark befolkningstillväxt i Europa medförde flyttning till glest befolkade områden. I perioden 1821–1930 emigrerade över 50 miljoner människor, främst till Nordamerika, men också till Sydamerika, Afrika, Australien och Asien.

Vår egen tid kan sägas utgöra en fjärde fas, där migrationen åter går från mindre utvecklade områden till mer ekonomiskt avancerade såsom Västeuropa och USA. Storbritannien, Frankrike, Nederländerna m.fl. stater som haft betydande kolonier har fått stor migration därifrån. Den rika världens länder mottar generellt stora mängder migranter och flyktingar från Öst- och Sydeuropa samt från Latinamerika, Asien och Afrika. Även Sverige – under ett århundrade ett emigrationsland – har från 1930-talet mottagit en ökad invandring, en företeelse som tilltagit efter andra världskriget.

Etniska konflikter och krig har orsakat stora ofrivilliga befolkningsomflyttningar runt om i världen. Ett exempel utgör de 415 000 flyktingarna till Finland i samband med Sovjetunionens övertagande av Finska Karelen (1940 och 1944).

Svenska migrationsforskarens kriterium på migration är *registrerad flyttning*, varvid åtskillnad görs mellan inrikes, *intern migration* (mellan socknar och städer) och utrikes, *extern migration* (mellan länder). En stor del av migrationen har skett inom begränsade områden, t.ex. tjänstefolkets arbetsplatsbyten inom agrarsamhället, *cirkulär migration*. Den som gick på längre distanser till industriorter och städer, *effektiv migration*, skapade förskjutningar i befolkningssammansättningen, såväl numerärt som socialt. En särskild typ av migration – ofta oregistrerad – är säsongsvis arbetsmarknadsrörlighet. Den svenska folkbokföringen utgör i internationell jämförelse en mycket god källa för studier av migration, eftersom individer här kan följas från vaggan till graven.

Författare: Hans Norman

Fattigdom

Vad är det? I Sverige, Världen? Vad beror fattigdom på? Ge så många exempel som möjligt!

(torka, klimatförändring, arbetslöshet etc)

Vad är BNP
HDI ?

Hur mäter man fattigdom med ovanstående begrepp?

Kunskapskrav för betyget E i slutet av årskurs 9

Eleven har **grundläggande** kunskaper om samspelet mellan människa, samhälle och natur, och visar det genom att föra **enkla och till viss del** underbyggda resonemang om orsaker till och konsekvenser av befolkningsfördelning, migration, klimat, vegetation och klimatförändringar i olika delar av världen. Eleven kan även använda geografiska begrepp på ett **i huvudsak** fungerande sätt. Eleven kan undersöka var olika varor och tjänster produceras och konsumeras, och beskriver då **enkla** geografiska mönster av handel och kommunikation samt för **enkla och till viss del** underbyggda resonemang om hur dessa mönster ser ut och hur de har förändrats över tid samt orsaker till och konsekvenser av detta. Eleven för **enkla och till viss del** underbyggda resonemang om klimatförändringar och olika förklaringar till dessa samt deras konsekvenser för människa, samhälle och miljö i olika delar av världen.

Eleven kan undersöka omvärlden och använder då kartor och andra geografiska källor, teorier, metoder och tekniker på ett **i huvudsak** fungerande sätt, samt för **enkla och till viss del** underbyggda resonemang om olika källors trovärdighet och relevans. Vid fältstudier använder eleven kartor och andra verktyg på ett **i huvudsak fungerande** sätt. Eleven har **grundläggande** kunskaper om världsdelarnas namngeografi och visar det genom att med **viss** säkerhet beskriva lägen på och storleksrelationer mellan olika geografiska objekt.

Eleven kan resonera om olika ekologiska, ekonomiska och sociala hållbarhetsfrågor och redogör då för **enkla och till viss del** underbyggda förslag på lösningar där några konsekvenser för människa, samhälle och natur vägs in.

Kunskapskrav för betyget D i slutet av årskurs 9

Betyget D innebär att kunskapskraven för betyget E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget C i slutet av årskurs 9

Eleven har **goda** kunskaper om samspelet mellan människa, samhälle och natur, och visar det genom att föra **utvecklade och relativt väl** underbyggda resonemang om orsaker till och konsekvenser av befolkningsfördelning, migration, klimat, vegetation och klimatförändringar i olika delar av världen. Eleven kan även använda geografiska begrepp på ett **relativt väl** fungerande sätt. Eleven kan undersöka var olika varor och tjänster produceras och konsumeras, och beskriver då **förhållandevis komplexa** geografiska mönster av handel och kommunikation samt för **utvecklade och relativt väl** underbyggda resonemang om hur dessa

mönster ser ut och hur de har förändrats över tid samt orsaker till och konsekvenser av detta. Eleven för **utvecklade och relativt väl** underbyggda resonemang om klimatförändringar och olika förklaringar till dessa samt deras konsekvenser för människa, samhälle och miljö i olika delar av världen. Eleven kan undersöka omvärlden och använder då kartor och andra geografiska källor, teorier, metoder och tekniker på ett **relativt väl** fungerande sätt, samt för **utvecklade och relativt väl** underbyggda resonemang om olika källors trovärdighet och relevans. Vid fältstudier använder eleven kartor och andra verktyg på ett **relativt ändamålsenligt** sätt. Eleven har **goda** kunskaper om världsdelarnas namngeografi och visar det genom att med **relativt god** säkerhet beskriva lägen på och storleksrelationer mellan olika geografiska objekt. Eleven kan resonera om olika ekologiska, ekonomiska och sociala hållbarhetsfrågor och redogör då för **utvecklade och relativt väl** underbyggda förslag på lösningar där några konsekvenser för människa, samhälle och natur vägs in.

Kunskapskrav för betyget B i slutet av årskurs 9

Betyget B innebär att kunskapskraven för betyget C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Kunskapskrav för betyget A i slutet av årskurs 9

Eleven har **mycket goda** kunskaper om samspelet mellan människa, samhälle och natur, och visar det genom att föra **välutvecklade och väl** underbyggda resonemang om orsaker till och konsekvenser av befolkningsfördelning, migration, klimat, vegetation och klimatförändringar i olika delar av världen. Eleven kan även använda geografiska begrepp på ett **väl** fungerande sätt. Eleven kan undersöka var olika varor och tjänster produceras och konsumeras, och beskriver då **komplexa** geografiska mönster av handel och kommunikation samt för **välutvecklade och väl** underbyggda resonemang om hur dessa mönster ser ut och hur de har förändrats över tid samt orsaker till och konsekvenser av detta. Eleven för **välutvecklade och väl** underbyggda resonemang om klimatförändringar och olika förklaringar till dessa samt deras konsekvenser för människa, samhälle och miljö i olika delar av världen. Eleven kan undersöka omvärlden och använder då kartor och andra geografiska källor, teorier, metoder och tekniker på ett **väl** fungerande sätt, samt för **välutvecklade och väl** underbyggda resonemang om olika källors trovärdighet och relevans. Vid fältstudier använder eleven kartor och andra verktyg på ett **ändamålsenligt och effektivt** sätt. Eleven har **mycket goda** kunskaper om världsdelarnas namngeografi och visar det genom att med **god** säkerhet beskriva lägen på och storleksrelationer mellan olika geografiska objekt. Eleven kan resonera om olika ekologiska, ekonomiska och sociala hållbarhetsfrågor och redogör då för **välutvecklade och väl** underbyggda förslag på lösningar där några konsekvenser för människa, samhälle och natur vägs in.